

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXLVII. ad annum MDXXVII.

Parisiis, 1644

Mandatvm Marchionis Montisferrati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15644

mandatum exegerint, & maiora essent expressis, nosque ipsi, si praesentes essemus, validiori modo facere possemus, cum omnibus clausulis, iuramentis & obligationibus necessariis, & quibus efficacius fieri potest, valeant. Promittentes ratum, gratum & validum omni in loco & tempore perpetuo habere, quidquid in praedictis & circa praedicta, & quodlibet eorum, per praesentes nominatosque nostros consiliarios & oratores actum conclusumque fuerit. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium praemissorum praesentes nostras literas ac constitutionis mandatum sigilli nostri appensione duximus roborandum, sub anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimotertio, penultima die mensis Septembris.

Quo perlecto, magnifici domini oratores marchionis Montisferrati superius nominati dederunt mandatum, quod etiam fuit lectum per eundem dominum Thomam Phædrum in ambone, cuius tenor talis est.

MANDATVM MARCHIONIS
Montisferrati.

Guillelmus marchio Montisferrati, sacri Romani imperii princeps, vicariusque perpetuus.

Cum pro maiorum nostrorum & cuiuslibet Christiani principis more, reuerendum in Christo patrem dominum Dominicum de Schiliuis episcopum Aquensem, ac magnificos dominum * Galeoctum de Carreto, & dominum Franciscum * Pugellani, iuris vtriusque doctores, consiliarios & oratores nostros ad sanctissimum dominum nostrum Leonem papam decimum pro obedientia & reuerentia suae sanctitati praestanda nuper destinauerimus, accepimus septimam Lateranensis Concilii diuinitus conuocati, vniuersalem repraesentantis ecclesiam, imminere sessionem. Ne igitur ab dominico ouili, cuius non spernendum membrum sumus, tamquam vagi aberrare, & inconstituta vestis Domini & saluatoris nostri Iesu Christi temerarii & improbi laniatores iudicemur, ipsam in primis vniuersalem Synodum Lateranensem per sanctae memoriae Iulium secundum in Spiritu sancto legitime &

ANNO CHRISTI 1513.
 canonice congregatam, atque alias antecedentes sessiones, in quibus de vniuersalis ecclesie & totius reipublice Christiane bono actum est, approbantes, omnibus melioribus modo, via, iure, forma & causa, quibus melius & efficacius de iure facere possumus & debemus, vices nostras reuerendissimo in Christo patri domino Marco tituli sancte Mariae in Transiberim presbytero cardinali Senogallienfi, protectori nostro, nec non praefatis, reuerendo episcopo * Dominico ac Galeotto & Francisco oratoribus nostris, & cuilibet eorum in solidum, tenore praesentium demandamus, quatenus instanti septimae sessioni, nec non omnibus & singulis deinceps in praefato sacrosancto Concilio Lateranensi faciendis & peragendis nostro nomine assistant, seu alius eorum assistat, eaque omnia & singula peragant, seu peragat, quae per nos ipsos exhiberentur & agerentur, si praesentes adessemus, & quae ad dignitatem, amplitudinem & exaltationem personae sanctissimi domini nostri Leonis decimi pontificis maximi, nec non sanctae Romanae ecclesiae, ac sacrosancti Lateranensis Concilii, exhibenda merito esse conspexerint. Dantes & tribuentes praefato reuerendissimo domino Marco cardinali Senogallienfi, nec non oratoribus nostris praefatis, & cuilibet eorum in solidum, amplam facultatem, auctoritatem & bailiam, omnia & singula sanctae Romanae ecclesiae & Christianae religionis bonum & salubrem statum tangentia, in praefato sacrosancto Lateranensi Concilio tractanda & peragenda, approbandi, & iureiurando, si opus fuerit, firmandi nostro nomine. Promittentes in verbo veri & catholici principis, omnia & singula ab eodem domino Marco cardinale Senogallienfi, nec non oratoribus nostris praefatis, seu eorum aliquo, nostro quo supra nomine, tam verbo quam scriptis, in praemissis & circa praemissa peragenda approbaturus, eaque rata & grata in perpetuum habituros. In quorum fidem & testimonium praesentes nostras literas fieri, nostrique sigilli robore communiri iussimus.

*Tridentini
 Datum * Tridini die vndecimo Decembris, millesimo quingentesimo decimotertio.

Antonius.

Quo finito, dominus Marius procurator Concilii de-

dit quamdam supplicationem sanctissimo domino nostro
tenoris infra scripti, proponens & supplicans, prout in ea.
Tenor vero supplicationis talis est.

Beatissime pater, licet prouincia Prouinciæ, illiusque
clerici in quacumque dignitate constituti, ac personæ sa-
culares semper sedi apostolicæ non minus debitam quam
deuotam obedientiam præstiterint, illique paruerint,
resque & personas ecclesiasticas debita libertate & immu-
nitate frui permiserint, & in eadem defendere & manu-
tenere conati fuerint: nihilo minus iniquitatis filii, domini
Geruasius de Bellomonte præsidens, Petrus de Braudis,
Bertrandus Duranti, Petrus Matthæi, Simon de Trabu-
tius, Guillelmus de Perrerio, Marcellinus Giuriuand, El-
zianus Rostagin, Ioannes * Toruatoris, Antonius de Al-
bis, Stephanus Parisii, nec non reuerendi patres domini
Augustinus de Grimaldo episcopus Grassensis, ac etiam
episcopus Senecensis, Franciscus de Senatro, Tossantius
Corriolis, consiliarii curiæ regiæ parlamenti dictæ prouin-
ciæ Prouinciæ, nec non administrantes iustitiâ inter laicos
per Christianissimum Franciæ regem deputati, parlamen-
tum dictæ prouinciæ Prouinciæ nuncupatum, Dei timore
postposito, relaxatis debitæ obedientiæ habenis, vt tyran-
nidem plenarie sibi in dicta prouincia vsurparent, omnia
mala tentare, auctoritatem sedis apostolicæ nedum par-
uifacere, sed illam sibi vendicare non erubescunt. Nam
etsi literas a sanctitate vestra, sedeque apostolica illius au-
toritate, tam ex gratia quam iustitiæ debito decretas,
promptam & paratam executionem habere deceat, prout
in eadem prouincia perantea semper habuerunt, illi ta-
men, ne illas quisquam sine eorum licentia in scriptis ob-
tenta, quam annexam appellant, in eadem prouincia exe-
quatur, sub grauissimis pœnis inhiuerunt. Quin etiam re-
quisiti pluries illam denegant, sicque impetrationem lite-
rarum apostolicarum eodem modo frustrantes, quod pro-
fecto nil aliud est, nisi in hanc sanctissimam sedem, super-
biam satanæ imitando, ceruicem erigere. Et licet ipsis in
clericos, resque ecclesiasticas nulla penitus competebar
iurisdicção, ecclesias tamen per se vel alios, ordinariis in-
sciis & irrequisitis, visitant, numerum deseruientium in
illis pro libito minuunt, augment, fructus pro conficta re-
para-

ANNO
CHRISTI
1513.

paratione ecclesiarum ad simplicem requisitionem sub sequestro detineri iubent, eosque fructus in manibus eorumdem laicorum deponunt, quosque sub hoc conficto colore vsurpant: causas spirituales & beneficiales non tantum super possessorio, sed etiam sub possessorii conficto colore super titulo audiunt: partesque quascumque, etiam si episcopali ac cardinalatus præfulgeant dignitate, coram eis, contra omne ius, per fas & nefas litigare cogunt, & ne ad sedem apostolicam recursum habeant, prohibent; & contrafacientes grauissimis poenis per subtractionem bonorum temporalium afficiunt. Beneficia vacantia, etiam si aliis canonice collata fuerint, per se vel eorum nepotes, propinquos & amicos, occupant & occupata detinent, ad manus regias capiunt, annotant, & quos volunt, in eis intrudunt: nec illis, quibus ius in eis vel ad ea competit, propter eorum auctoritatem & tyrannidem, ius suum prosequi licet. Quin etiam contra quascumque personas, quauis, etiam episcopali fulgentes dignitate, inquirunt, citant, coram se personaliter comparere compellunt, procedunt, multant & puniunt: computa & rationes quarumcumque personarum ecclesiasticarum, etiam regularium, pro eorum dignitate per se, seu commissarios laicos, reddere, & reliqua præstare coram eisdem laicis cogunt, ordinationesque faciunt & indicunt super modo & forma psallendi seu cantandi in choro, super habitu & modo incedendi: quantitates & summas pecuniarum pro dictis commissionibus a dictis ecclesiasticis exigunt, & sub colore reparationis ecclesiarum, commissarios laicos mandant ad capiendos fructus beneficiorum, quos multipliciter distrahunt, dilaniant, & in proprios vsus conuertunt. Et quod nefariissimum est, in maius ecclesiastici ordinis dignitatisque episcopalis dedecus & vilipendium, adstante populi multitudine, per eorum procuratorem fiscalem, etiam episcopos coram eis pro tribunali sedentibus, nudato capite stantes, de variis criminibus accusari, obnigrari, & opprobria prædicare non dubitant, ita quod omnem ordinariis locorum iurisdictionem, auctoritatem & obedientiam subtraxerunt, & dictæ prouinciæ clerum in teterrimam seruitutem subegerunt, cum etiam laicis obedientiam eccle-

fiasticis personis debitam, quavis dignitate ac honore præditis, subtrahentibus assistant: quin potius eos in eorum nefando proposito confouent & protegent, ipsisque ordinariis, ne in clericos vel laicos sua iurisdictione vtantur, sub amissione temporalitatis & aliis pœnis inhihent, ac damnatam pragmaticam sanctionem in eadem prouincia impudenter introducere & obseruari facere, aliaque nefandissima & detestanda, ab omni iure & ratione aliena facinora in dies peragere & perpetrare, ac eorum damnatas constitutiones, ordinationes, seu statuta & abusiones desuper edere & promulgare satagunt, in sedis apostolicæ notorium contemptum, in grauissimum totius cleri dictæ prouinciæ detrimentum, populorumque scandalum, & aliorum perniciosissimum exemplum, sententias, censuras & pœnas, tam a iure communi, quam etiam a sacris constitutionibus per Eugenium quartum & alios Romanos pontifices sanctitatis vestræ prædecessores, etiam in die cœnæ Domini, quotannis publicatis, editis & promulgatis, damnabiliter incurrendo. Et quoniam, pater beatissime, præmissa sunt perniciosissimi exempli, & adeo publica & notoria, vt nulla possint tergiversatione celari, nec vilo quouis modo, præsertim hoc sacro Lateranensi imminenti Concilio, conuiuentibus oculis sub silentio vltèrius impunita dimitti & tolerari conueniant: igitur ego Marius de Peruscis vestræ sanctitatis & fisci sedis apostolicæ procurator, ad cuius officium etiam in præmissis animaduertere spectat in hoc sacro Lateranensi Concilio, ad pedes vestræ sanctitatis humilis & supplex flexis genibus hodie constitutus, cum debita reuerentia supplico sanctitati vestræ, vt illa hoc sacro Lateranensi approbante Concilio, in præmissis tam publicis & notoriis, & quæ vltèriori probatione non indigent, debitas & conuenientes prouisiones adhibere dignetur, ac contra prænominatos præsidentes & consiliarios, nec non dominos Honoratum Laugerii aduocatum, & N. procuratores fiscales dictæ curiæ parlamenti Prouinciæ, clericos & laicos, præsidentes, officiales & alios forsan in eorum locum in dicto parlamento deputatos & deputandos, eorumque complices, fautores & adhærentes, etiam maiores, expressos & in executione nominandos, vt om-

ANNO
CHRISTI
1519.

nes & quascumque prohibitiones, ordinationes, mandata, decreta, per eos hæcenus quomodolibet contra libertatem ecclesiasticam & canonicas sanctiones & ipsorum pontificum constitutiones, resque & personas ecclesiasticas quouis modo concernentes & concernentia, factas & editas, penitus cassent, irritent & annullent, irritaque & inania declarent, ordinariosque, collegia ecclesiastica & monasteria, ac ecclesiasticas quascumque personas, sua iurisdictione, immunitate, libertate ac priuilegiis quibuscumque vti & frui permittant, ac res quomodolibet directe vel indirecte non impediunt; ecclesiasque, monasteria & personas ecclesiasticas ad pristinam possessionem priuilegiorum, iurium, iurisdictionum & bonorum per eos, vel de eorum mandato ad alterius instantiam occupatorum & ablatorum, cum damnis expensarum & interesse propriis expensis ipsorum realiter reintegrent & restituant, & ab eiusdem damnatae pragmaticæ sanctionis introductione & abusu, præmissisque omnibus & singulis, & aliis quibuscumque etiam hic non expressis, criminibus, transgressionibus & excessibus, contra libertatem ecclesiasticam, & in vilipendium ac contemptum sedis apostolicæ tendentibus in futurum, in actis causæ, si opus fuerit, latius exprimendis, de cetero penitus se retrahere & abstinere, ac de cassatione, reuocatione & declaratione huiusmodi per publica documenta ibidem voce præconia bannita & publicata coram vestra sanctitate in hoc sacro Concilio legitime doceant. Et nihilo minus personaliter, & non per procuratorem, coram vestra sanctitate in hoc sacro Lateranensi Concilio, vel alio iudice per eundem deputando, ad se de præmissis excusandum, & iuri stando, sub maioris excommunicationis, omnibusque aliis & singulis censuris & pœnis a iure communi, & sacris constitutionibus prædictis, editis & promulgatis, ac decem millium ducatorum auri pro quolibet, ac omni beneficiorum ecclesiasticorum, dignitatum ecclesiasticarum, etiam cathedralium, ac inhabilitate ad præmissa & alia obtinenda, & quoad laicos, sub censuris & pœnis ecclesiasticis & pecuniariis prædictis, ac perpetuæ infamiæ, priuationis feudorum, incapacitatis actuum legitimorum ac testamenti

Concil. Tom. 34.

Tt ij

factione, actiuæ & passiuæ inhabilitatis eorum, & cuiuslibet eorum filiorum vsque ad tertiam generationem, pœnis, monitorium contra eosdem & alios etiam in executione nominandos, sub certo termino per sanctitatem vestram statuendum, ac etiam per edictum publicum exequendum & publicandum, attento quod etiam notorie constat de non tuto accessu, decernere & concedere dignemini, & in euentum non paritionis, omnes & singulas sententias & censuras & pœnas prædictas, eosdem & quemlibet eorum incidisse & incurrisse declarare, aggrauare, re-aggrauare, ac interdictum ecclesiasticum, etiam in omnibus & singulis ciuitatibus, castris, oppidis & locis, in quibus & ad quæ ipsos vel eorum alterum declinare, stare vel morari contigerit, decernere & apponere, ac apponi mandare, vsque ad inuocationem brachii sæcularis inclusiue, procedere seu declarari, apponi ac procedi, mandare dignemini. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, prænarratorum, & aliorum latius in monitorio decernendo specificandorum qualitates & circumstantias omnino pro expressis habendo, die Lunæ decimanona Decembris, millesimo quingentesimo decimo tertio. Et tunc sanctissimus dominus noster, eodem sacro Lateranensi Concilio approbante, monitorium pœnale, etiam ad personaliter comparendum, contra personas in eadem schedula annotatas & designatas, sub pœnis & censuris omnibus & singulis in eadem schedula expressis, ac sub termino trium mensium, & per edictum in Auenionensi, Niciensi & Vintimiliensi ciuitatibus exequendum decreuit atque concessit, & tradi mandauit. Attento quod idem sanctissimus dominus noster papa, eodem sacro approbante Concilio, affirmauit sibi notorium constare de contentis & expositis in schedula prædicta.

Postmodum vero exclusis de more de loco Concilii omnibus non habentibus voces definitiuas, remanentibus in suis subfelliis prælatis post cardinales mitratis & sacris vestibus indutis, in præsentia sanctissimi domini nostri reuerendus pater dominus Ioannes archiepiscopus Gnezensis orator regis Poloniae ascendit ambonem, & legit quamdam schedulam super fide tenoris infra scripti.

ANNO
CHRISTI
1513.

*Leo episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam,
sacro approbante Concilio.*

Apostolici regiminis sollicitudo nos assidue pulsât, vt medendis animarum languoribus, quarum nos ex alto omnipotens auctor curam habere voluit, iis potissimum qui instantius fideles nunc vrgere cernuntur, salutifero olei & vini medicamine ad instar Samaritani in euangelio sollicitam operam impendamus, ne nobis illud Ieremiæ obii-
ciatur: *Numquid resna non est in Galaad, aut medicus non est ibi?* Cum itaque diebus nostris (quod dolenter referimus) zizanix seminator, antiquus humani generis hostis, nonnullos perniciosissimos errores a fidelibus semper explosos in agro Domini superfeminare & augere sit ausus, de natura præsertim animæ rationalis, quod videlicet mortalis sit, aut vnica in cunctis hominibus; & nonnulli temere philosophantes, secundum saltem philosophiam verum id esse asseuerent: contra huiusmodi pestem opportuna remedia adhibere cupientes, hoc sacro approbante Concilio damnamus & reprobamus omnes asserentes animam intellectiuam mortalem esse, aut vnicam in cunctis hominibus; & hæc in dubium vertentes: cum illa non solum vere per se & essentialiter humani corporis forma existat, sicut in Canone felicitis recordationis Clementis papæ V. prædecessoris nostri in generali Viennensi Concilio edito continetur, verum & immortalis, & pro corporum quibus infunditur, multitudine singulariter multiplicabilis, & multiplicata, & multiplicanda sit. Quod manifeste constat ex euangelio, cum Dominus ait: *Animam autem occidere non possunt.* Et alibi: *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Et cum æterna præmia, & æterna supplicia pro merito vitæ iudicandis repromittit: alias incarnatio, & alia Christi mysteria nobis minime profuissent, nec resurrectio expectanda foret, ac sancti & iusti miserabiliores essent, iuxta Apostolum, cunctis hominibus. Cumque verum vero minime contradicat, omnem assertionem veritati illuminatæ fidei contrariam, omnino falsam esse defini-
mus, & vt aliter dogmatizare non liceat, districtius inhi-
bemus: omnesque huiusmodi erroris assertionibus inhærentes, veluti damnatissimas hæreses seminantes, per omnia, vt

detestabiles & abominabiles hæreticos & infideles, catholicam fidem labefactantes, vitandos & puniendos fore decernimus. Insuper omnibus & singulis philosophis in vniuersitatibus studiorum generalium, & alibi publice legentibus, districte præcipiendo mandamus, vt cum philosophorum principia aut conclusiones, in quibus a recta fide deuiare noscuntur, auditoribus suis legerint, seu explanauerint, quale hoc est de animæ mortalitate aut vnitatem, & mundi aternitate, ac alia huiusmodi, teneantur eisdem veritatem religionis Christianæ omni conatu manifestam facere, & persuadendo pro posse docere, ac omni studio huiusmodi philosophorum argumenta, cum omnia solubilia existât, pro viribus excludere atque resolvere. Et cum non sufficiat aliquando tribulorum radices præscindere, nisi & ne iterum pullulent, funditus euellere, ac eorum semina originaleque causas, vnde facile oriuntur, remouere, cum præcipue humanæ philosophiæ studia diuturniora, quam Deus secundum verbum Apostoli euacuauit & stultam fecit, absque diuinæ sapientiæ condimento, & quæ sine reuelatæ veritatis lumine in errorem quandoque magis inducunt, quam in veritatis elucidationem: ad tollendam omnem in præmissis errandi occasionem, hac salutari constitutione ordinamus & statuimus, ne quisquam de cetero in sacris ordinibus constitutus, sæcularis vel regularis, aut alias ad illos a iure arctatus, in studiis generalibus, vel alibi publice audiendo, philosophiæ aut poesis studiis vltra quinquennium post grammaticam ac dialecticam, sine aliquo studio theologiæ aut iuris pontificii, incumbat. Verum dicto exacto quinquennio, si illis studiis insudare voluerit, liberum sit ei, dum tamen simul aut seorsum, aut theologiæ, aut sacris Canonibus operam nauauerit, vt in his sanctis & vtilibus professionibus sacerdotes Domini inueniant, vnde infectas philosophiæ & poesis radices purgare & sanare valeant. Et hos Canones per ordinarios locorum, vbi generalia studia vigent, & rectores vniuersitatis eorumdem studiorum singulis annis in principio studii, in virtute sanctæ obedientiæ publicari mandamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ damnationis, reprobationis, definitionis, inhibitionis, decreti, ordinationis, statuti & mandati infringere, vel ei ausu temera-

1. Cor. 1.

ANNA
CUNY
1777

ANNO
CHRISTE
1513.

rio contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata anno incarnationis dominicæ 1513. xlv. Kalendas Ianuarii, pontificatus nostri anno primo.

Qua perlecta, petiit, an placerent paternitatibus suis contenta in scheda. Et omnes responderunt simpliciter placere, excepto reuerendo patre domino Nicolao episcopo Bergomensis, qui dixit, quod non placebat sibi, quod theologi imponerent philosophis disputantibus de veritate intellectus, tamquam de materia posita de mente Aristotelis, quam sibi imponit Auerrois, licet secundum veritatem talis opinio est falsa. Et reuerendus pater dominus Thomas generalis ordinis Prædicatorum dixit, quod non placet secunda pars bullæ, præcipiens philosophis, vt publice persuadendo doceant veritatem fidei.

Deinde reuerendus pater dominus Ioannes Vincentius archiepiscopus Senensis ascendit ambonem, & legit quamdam schedulam super pace tenoris infra scripti.

Leo episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam, sacro approbante Concilio.

Ad omnipotentis & indiuiduæ Trinitatis laudem & gloriam illius, cuius vicem in terris gerimus, & qui pacem & concordiam nutrit in sublimibus, pacemque ipsam e mundo discedens iure quodam hereditario suis reliquit discipulis, sacrum Lateranensè Concilium prosequentes, cum alias inter cetera in septima proxima præcedenti sessione, vt imminente & notorio infidelium periculo, Christianique sanguinis effusioni, qui exigentibus nostris culpis etiam tunc effundebatur, occurreretur, dissensionesque inter Christianos reges & principes & gentes tollerentur, & inter ipsos totis viribus pacem querere cogeremur, cuius componendæ vna ex principalioribus congregationibus Concilii præfati causa extiterat, vt pax ipsa sequeretur, inuiolataque perduraret, & debitæ executioni mandaretur, his præsertim temporibus, quibus potentiam in-

fidelium mirum in modum creuisse cognoscebatur, eodem sacro Concilio approbante, ad reges, principes potentatusque præfatos legatos & nuntios pacis, vigiles, doctrina, experientia ac probitate insignes, pro tractanda & componenda vniuersali pace mittere disposuimus & decreuimus, utque arma deponant, Domino auxiliante, quantum in nobis esset, pro viribus laborare & operari, regumque, principum & potentatum prædictorum oratores in ipso Concilio tunc præsentibus, pro apostolicæ sedis reuerentia, fideliumque vnione requisuimus, ut regibus, principibus & potentatibus suis ea significarent, eosque nostro nomine hortarentur ad ipsos legatos apostolicos benigne & honorifice tractandum & audiendum, votisque nostris tam iustis & piis per eos illis exponendis satisfaciendum. Quod eos facturos nobis persuadebamus, ut quanto citius fieri posset, per nos mittendi legationis munus eis impositum alacriter suscipere, susceptumque viriliter implere possent, ac patre luminum, a quo omne datum optimum est, fauente, pax ipsa tractari atque componi, eaque composita, sancta & necessaria contra infidelium rabiem Christiano sanguine satiari anhelantem expeditio fieri valeret, & pro totius Christianitatis securitate & quiete feliciter terminari. Nosque postmodum pro debito pastoralis officii pacem & vnitatem ipsam cum vniuerso populo Christiano, tum maxime eisdem regibus, principibus & potentatibus, ex intimo cordis affectu optantes, ex quorum diffensione diuturniora & grauiora in dies Christianæ reipublicæ damna prouenire posse formidabatur, ex eorum auctoritate, pace & vnitatem eidem reipublicæ vtiliter & salubriter consultum iri sperabatur, nuntios nostros & literas ad præfatos reges, principes & potentatus inter se dissidentes, hortandos, requirendos, monendosque misimus, nihilque, quantum in nobis fuit, omisimus tractare ac operari omni nostro conatu, ut semotis quibusuis diffidiis atque discordiis, vnanimi tandem consensu, gratia & amore ad vniuersalem pacem, concordiam & vnionem redire velent, ne vltius per immanissimum Turcarum tyrannum ac infideles alios damna Christianis inferrentur, sed ad reprimendum gentium illarum immanem furorē elatosque conatus accingerentur. Quæ cum ita sint, nos cuncta ad
opta-

ANNO
CHRISTI
1552.

optatum finem perduci omni cogitatione, cura, studio ac
sedulitate affectantes, & dante Domino confidentes, le-
gatos de latere nostro sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales
in consistorio nostro secreto de fratrum nostrorum consilio
per nos postmodum nominandos, cum auctoritate & fa-
cultatibus necessariis & opportunis, tamquã angelos pacis
pro huiusmodi Christianorum pace vniuersali tractanda,
componenda & conducenda, expeditioneque contra in-
fideles ineunda, eodem sacro Concilio approbante, ad eof-
dem reges, pro eorum regia magnanimitate, & erga ca-
tholicam fidem deuotione, prompto & alacri animo, ad
vtrumque sanctissimum opus pacis expeditionisque indu-
cendos, pro vniuersa reipublicæ Christianæ integra atque
perfecta tutela, defensione & salute mittendos & destinan-
dos esse decernimus. Præterea cum ex diuturna & multi-
plici hæresi Bohemorum plurimum Deus offendatur, &
Christianus populus scandalizetur, quorum etiam ad veræ
fidei lumen atque concordiam reducendorum prouincia
dilecto filio nostro Thomæ tituli sancti Martini in monti-
bus presbytero cardinali Strigoniensi ad Hungariam & Bo-
hemiam nostro & apostolicæ sedis legato est a nobis his
proximis diebus plene demandata, eosdem tamenhorta-
mur in Domino, vt vel ad nos & hoc sacrum Lateranensẽ
Concilium, vel ad eundem Thomam cardinalem legatum,
qui propinquior illis erit, aliquot ex suis oratores cum suffi-
cienti mandato destinare non negligant, ad tractandum de
opportuno remedio, quo errores, quibus diu detinentur,
agnoscant, & ad verum religionis cultum & sanctæ matris
ecclesiæ gremium Deo duce reducantur. Quibus, hoc sa-
cro approbante Concilio, veniendi, eundi, standi, quous-
que præmissa tractanda durauerint, & postmodum disce-
dendi, & ad propria redeundi, in fide pontificia liberum
saluum conductum & fidem publicam tenore præsentium
concedimus & elargimur, eorumque votis, quantum cum
Deo poterimus, annuemus. Vt autem hoc sacrum Latera-
nensẽ Concilium ad finem vberriam speratæque vtilitatis
perducatur, (alia namque plura & graua in eo tractanda
discutiendaque remanent) ad omnipotentis Dei laudem
& ecclesiæ suæ exaltationẽ, nonam sessionem continuatio-
nis celebrationis ipsius sacri Lateranensis Concilii nono

Aprilis 1514. pontificatus nostri anno primo, quæ erit quarta feria post Dominicam passionis, sacro Concilio approbante, indicimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, concessionis, elargitionis & indictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ 1513. quartodecimo Kalendas Ianuarii, pontificatus nostri anno primo.

Qua perlecta, petiit a patribus, an placerent paternitatibus contenta in scheda. Et omnes vnanimiter responderunt, placere. Demum reuerendus pater dominus Iohannes Franciscus episcopus Taurinensis ascendit ambonem, & legit quamdam schedulam super reformatione tenoris infra scripti.

Leo episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, sacro approbante Concilio.

In apostolici culminis specula diuinæ gratiæ munere collocati, nil magis esse nostri officii duximus, quam sedulo ac diligenter omnia circumspicere, quæ ad catholici nobis commissi gregis custodiam, incolumitatem, augmentum pertinere possent; & in hoc ipsum omnes industriæ neruos, omnes animi ingenique vires contulimus. Cum igitur felicis recordationis Iulius papa II. prædecessor noster, vt erat fidelium commodi sollicitus, & tutelæ studiosus, tum aliis multis de causis, tum quia frequens circa Romanæ curiæ officiales querimonia vrgebat, œcumenicum Lateranense Concilium indixisset, & deputatis variis venerabilium fratrum suorum sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinaliū, de quorum numero tunc eramus, & prælatorum insuper congregationibus, qui de querelis ipsis accurate inquirerent, & ne curiales interim & alii ad curiam pro gratiis accedentes nimio expensarum onere fatigarentur, simul vt infamia, qua dicti officiales flagrabant, mitigaretur celeri remedio, bullam reformationis edidisset, qua illi officiorum statutis custodiendis sub graui pœna denuo astringeban-

ANNO
CHRISTI
1555

tur, nec circa excessus specialiter decernere, aut Concilium absoluere, morte praeventus quiuisset: nos eius non minus curæ, quam officii successores, initio statim nostri pontificatus & continuare Synodum, & pacem inter Christianos principes procurare, nec minus, cum vniuersalem reformationem perficere nostræ mentis sit, primum a prædecessore ipso super officiis prouisa, nouis fulcire subsidiis, & auctis deputationibus exequi non destitimus. Enimvero nulla vehementior cura nos angit, quam vt tribuli & fentes ex dominico agro eruantur, & si quid est, quod eius culturæ officiat, radicitus euellatur atque extirpetur. Sedula ergo a deputatis relatione habita, & quid a quibus exorbitaretur animaduerso, vt quæque vel a decenti & laudabili more, vel a primæua institutione descuerant, ad normam retraximus, & ea in vnam reformationis bullam, sacro approbante Concilio, super hoc editam, ex ordine congeessimus, in eaque executores, qui ordinata seruari cogerent, deputauimus: quam ab officialibus ipsis & ceteris, vt quemque tanget, sine fraude & inuolabiliter obseruari, hoc sacro approbante Concilio, mandamus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, a qua, nisi per Romanum pontificem, excepto mortis articulo, absolui non possint, ita vt vltra hanc & alias pœnas in bulla ipsa particulariter expressas, contrauenientes officio, in quo deliquerint, ad semestre tempus sint eo ipso suspensi. Et si secundo errauerint in eodem officio, quod quantum in se fuit coinquinarunt, perpetuo careant. Qui postquam constitutione nostra ad frugem reducti erunt, inhibito atque sublato communi damno, ad ceteras reformationis partes procedemus. Et si nobis omnipotens pro sua misericordia concesserit, vt pacem inter Christianos principes componamus, non noxiis solum feminibus extirpandis, sed & propagandis Christi finibus insistemus, ac sanctissimam contra infideles expeditionem, cuius desiderium assidue nostro cordi inhæret, Deo ipso rei suæ fauente, eorumdem fulti præfidiis aggrediemur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ in publica sessione in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ 1513. quartodecimo Kalendas Ianuarii, pontificatus nostri anno primo.

P. Bembus.
D. de Comitibus.

Qua perlecta, petiit, an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et responderunt omnes, placere, exceptis reuerendo patre domino Ieremia archiepiscopo Tranensi, qui dixit, quod non placebat sibi modus schedulæ; & reuerendo patre domino Iacobo episcopo Potentino, qui dixit, quod placet bulla, sed vult quod videantur reformationes: & reuerendo patre domino Bernardo archiepiscopo Spalatenfi, qui dixit, quod placet bulla mandati, non tamen reformationes, donec audiantur & publicentur: & reuerendis patribus dominis Alexio Melfitano & Paride Pisauriensi episcopis, qui dixerunt placere eis, dummodo fiat reformatio generalis. Postremo vero dominus Marius de Peruschis procurator Concilii accusauit contumaciam non comparentium, & petiit super omnibus fieri instrumentum & instrumenta. Et fuit indicta nona sessio pridie Idus Aprilis, quæ erit quarta feria post Dominicam in passione. & hæc fuerunt pro octaua sessione.

Qua finita, & cantato hymno exultationis per capellam sanctissimi, incipiente, Te Deum, &c. quo finito, sanctissimus dominus noster cum vniuersis patribus & curia reuersus est ad palatium, & locus Concilii remansit vacuus.

Anno a natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo quingentesimo decimoquarto, indictione secunda, die vero decimaquinta mensis Ianuarii, pontificatus sanctissimi domini nostri domini Leonis papæ decimi anno primo, de mandato præfati sanctissimi domini nostri fuerunt affixæ & publicatæ in acie campi Floræ, & basilicæ principis apostolorum de Vrbe, ac audientia publicæ, nec non sancti Ioannis Lateranensis & cancellariæ apostolicæ, diuersæ schedulæ tenoris infra scripti.

De mandato sanctissimi domini nostri papæ intimetur omnibus & singulis prælatis, magistris, doctoribus, & aliis religiosis viris volentibus dare notitiam rerum & materialium proponendarum in sacro Lateranensi Concilio, quæ

ANNO
CHRISTI
1512.

expedire & conuenire eis videbuntur, vt accedant, recur-
rantque ad reuerendissimos dominos cardinales tres ex
qualibet congregatione trium deputationum antiquio-
res, qui ad præsens in curia seu Vrbe se continent, & sunt
præsentes, & eis vel eorum alteri, iuxta schedularum alias
impressarum de dictis deputationibus continentiam &
tenorem, dictas materias aperiant, & illarum notulas seu
informationes tradant ad eum finem & effectum, vt illis
examinatis & discussis, illæ commemorationes, quæ lau-
dabiles ac bonæ videbuntur, in congregationibus & ses-
sionibus futuris dicti sacri Concilii proponi possint & ap-
probari, ad Dei omnipotentis laudem & ecclesiæ suæ
sanctæ exaltationem.

Die decimaquinta mensis Ianuarii millesimo quingen-
tesimo decimoquarto, superscriptæ literæ affixæ & publi-
catæ fuerunt in acie campi Floræ, ac basilicæ principis a-
postolorum de Vrbe, & audientiæ publicæ, nec non san-
cti Ioannis Lateranensis & cancellariæ apostolicæ valuis
sue portis, dimissis ibidem earumdem superscriptarum
literarum copiis affixis per me Ioannem Antonium san-
ctissimi domini nostri papæ cursorem.

Anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo
decimoquarto, indictione secunda, die vero quarta men-
sis Aprilis, pontificatus sanctissimi domini nostri Leonis
papæ decimi anno secundo, fuit publicata in locis publi-
cis schedula prorogationis nonæ sessionis vsque ad diem
quintam mensis Maii proxime futuri, cuius tenor talis est.

*Leo episcopus seruus seruorum Dei, vniuersis & singulis
præsentem schedulam inspecturis.*

Licet alias in octaua proxime præcedenti sessione, vt
sacrum Lateranense Concilium, in quo plura & graua ad
omnipotentis Dei laudem & Romanæ ecclesiæ exaltatio-
nem tractanda discutiendaque supererant, ad finem v-
berrimæ speratæque vtilitatis commodius perducatur,
nonam sessionem continuationis celebrationis ipsius sa-
cri Lateranensis Concilii, eodem approbante Concilio,
ad Nonas præsentis mensis Aprilis indixerimus, tamen
cum dies nonæ sessionis huiusmodi instare noscatur, & ea
quæ in eadem sessione expedienda & facienda sunt per

venerabiles fratres nostros sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, in pluribus congregationibus coram nobis habitis, diligenter & mature, vt par est, discussa fuerint hactenus, vt desiderabamus, & aliis prælatis qui in dicto Concilio votum dare debent, communicari & examinari, ac perfici & absolui nequiverint, volentes nos ea qua decet dignitate ac maturitate in eodem Concilio expediri, nonam sessionem prædictam ad tertium Nonas Maii proxime futuri, quæ erit dies quinta dicti mensis Maii, millesimo quingentesimo decimoquarto, pontificatus nostri anno secundo, de eorundem fratrum nostrorum consilio prorogamus, ipsamque nonam sessionem dicta quinta die tenendam ac celebrandam esse omnibus intimamus, præsentemque nostram schedulam in valuis basilicæ principis apostolorum de Vrbe, ac sacrosanctæ Lateranensis ecclesiæ, affigi & publicari mandamus.

Placet, & ita mandamus.

Anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimoquarto, indictione secunda, die vero quarta mensis Aprilis, pontificatus sanctissimi domini nostri, domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno secundo, superscriptæ literæ fuerunt affixæ & publicatæ in valuis basilicæ principis apostolorum de Vrbe, ac in valuis siue portis basilicæ sancti Ioannis Lateranensis, per me Franciscum Vaca sanctissimi domini nostri papæ cursorem.

Ita est, Eurardus Duuiuer
curforum magister.

Deinde die vigesimanona superscripti mensis Aprilis in locis publicis affixæ & publicatæ fuerunt diuersæ schedulæ tenoris infra scripti.

De mandato speciali sanctissimi domini nostri Leonis decimi pontificis maximi, intimatur & mandatur omnibus & singulis patriarchis, archiepiscopis, episcopis, abbatibus & generalibus, in generali Concilio vocem definitiuam habentibus, in Vrbe præsentibus, quatenus omni exceptione & excusatione remotis, hodie quæ erit vigesimanona Aprilis, hora decimanona debeant omnes personaliter comparere in palatio apostolico, in capella maiori, vbi tenebitur generalis congregatio omnium prælatorum pro rebus sacrum Lateranense Concilium concernentibus,

ANNO
CAROLI
1545

ANNO
CHRISTI
1553

coram sua sanctitate, vna cum reuerendissimis dominis sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus, sub pœna excommunicationis, quam contrafacientes incurrant, si non paruerint.

A. car. S. Vit.

Anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimoquarto, indictione secunda, die vero vigesima-nona suprascripti mensis Aprilis, pontificatus præfati sanctissimi domini nostri, domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno secundo, præsentem literam fuerunt affixæ in basilica principis apostolorum de Vrbe, & cancellariæ apostolicæ, ac officii literarum contradictarum valuis seu portis, & in acie campi Floræ. Et in quolibet loco solito affixæ, dimissæ fuerunt per me Eurardum Duuiuer sanctissimi domini nostri papæ ac Romanæ curiæ curforem.

Ita est, Io. Diouerit cursor.

Deinde eadem die hora Vesperarum fuit congregatio in loco superius nominato. Et fuerunt in dicta congregatione sanctissimus dominus noster & reuerendissimi domini cardinales præsentem in Vrbe, excepto reuerendissimo patre domino Bernardo episcopo Sabinensi, cardinale sanctæ Crucis, qui non potuit interesse propter corporis alterationem: ac etiam fuerunt præsentem patriarchæ, archiepiscopi & episcopi numero septuaginta & nouem, & duo abbates & generales ordinum, habita prius oratione. Et per præfatum reuerendum patrem dominum Thomam Phædrum de mandato suæ sanctitatis, alta & intelligibili voce propositum fuit, an placeret paternitatibus suis, quod schedula quæ fuerat eis lecta in alia congregatione particulari, deletis & cancellatis his quæ concernunt prælatos, proponeretur & publicaretur in proxima nona sessione. Super huiusmodi propositione fuerunt vota particularia, quæ sequuntur. Primo reuerendus pater dominus Bernardus episcopus Taruisinus gubernator Urbis dixit, quod placebant sibi proposita per dominum Thomam Phædrum: & idem dixit reuerendus pater dominus Cæsar patriarcha Alexandrinus. Reuerendus pater dominus Ioannes Vincentius archiepiscopus Senensis dixit, quod daretur copia & tempus deliberandi.

Et ad idem fuerunt omnes stantes in eodem sedili. Reuerendus pater dominus Alexius episcopus Melfitanus dixit placere, prout Phædra dixit, dummodo de cetero detur copia. Et reuerendus dominus Gisbertus episcopus Rapolanus dixit, quod differantur quæ concernunt prælatos, & detur tempus deliberandi. Reuerendus dominus Franciscus Nannetensis dixit, quod detur copia & tempus, & interim sua sanctitas videat petitiones prælatorum. Reuerendus dominus Ludouicus Tricaricensis dixit, quod detur copia & tempus saltem deputatum. Reuerendus dominus Thomas Comaclensis dixit, quod differantur ea quæ concernunt prælatos, & detur copia & tempus. Ad idem fuit reuerendus dominus Hieronymus Asculanus. Reuerendus dominus Pompeius Reatinus dixit, quod deleatur quæ concernunt prælatos; & circa alia contenta in bulla referuabat votum ad aliud tempus, quando erit melius informatus. Reuerendus dominus Nicolaus Bergomensis dixit, quod ea quæ concernunt prælatos, pertractentur per electos, & expediantur simul cum aliis contentis in bulla. Ad idem fuit reuerendus dominus Paris Pisauriensis. Reuerendus dominus Ioannes Aquilanus dixit, quod placebat, prout dixit Phædra. Reuerendus dominus Maximus Iserniensis dixit quod placebat, prout dixit Phædra. In reliquis detur copia & tempus. Reuerendus dominus Ioannes Antonius Anglonensis dixit, quod placebat, quod suspenderentur quæ spectant ad episcopos, donec cum aliis petitiones eorum discutiantur & determinentur in secunda sessione a proxima. Reuerendo domino Ioanni Antonio Callinensi placent contenta in schedula, dummodo concernentia episcopos examinentur, & deinceps detur copia & tempus, vt melius consulatur & respondeatur. Similiter reuerendo domino Petro Foroliuensi, demptis omnibus contentis in bulla, quatenus concernunt episcopos & ecclesias, cetera placent. Et supplicat sanctissimo domino nostro, vt habeat prælatos recommendatos. Reuerendus dominus Lactantius Suanensis dixit, se non audiuisse, nec legisse bullam. Ideo non respondit ad idem. Reuerendo domino Ioanni Triburiensi, & reuerendo domino Ioanni Bouinensi placuit simpliciter, prout in bulla. Et ad idem fuerunt duo sedentes prope eos. Reuerendus dominus Do-

mini-

ANNO
CHRISTI
1533.

minicus Lucerinus dixit, se obtemperaturum in omnibus sanctissimo domino nostro: tamen libenter vellet legere bullam, & prudenter deliberare. Reuerendo domino Ioanni Sabinicensi placet, quod in omnibus contentis in schedula, & quoad omnes cuiuscumque ordinis feruetur dispositio iuris communis. Reuerendo domino Angelo Britonoriensi placet, quod placuit domino nostro. Supplicat tamen, quod sua sibi tam illicite & atrociter ablata restitui faciat. Ceteri vero dixerunt, quod daretur eis copia & tempus deliberandi. Et tandem dominus noster respondit, quod daretur eis copia & tempus deliberandi.

Et sic die sequenti de mane in eodem loco conuenerunt praelati, & supradictus dominus Thomas Phædra legit eisdem schedulam, & volentibus habere dedit copiam. Et tandem dicti praelati elegerunt infra scriptos praelatos, qui vna cum reuerendissimis dominis cardinalibus deputandi per sanctissimum dominum nostrum deliberarent super schedula proponenda in nona sessione. Prælati electi fuerunt infra scripti, videlicet, reuerendi patres & domini, Senensis, Spalatensis & Reginus archiepiscopi, & reuerendi patres & domini Melitanus, Reatinus, Fauentinus, Lucerinus & Foroliuensis episcopi.

Deinde dicti praelati die sequenti in aula superiori ipsius palatii conuenerunt cum reuerendissimis dominis cardinalibus, & ibidem consularunt & deliberarunt super proponendis in nona sessione, prout in ea inferuntur: & remanserunt concordēs.

Humilis seruulus Ioannes Baptista Gargha Senensis, eques Hierosolymitanus, illustrissimo Rhodiorum principi Fabricio Carreto, sacræ Hierosolymitanæ religionis magno magistro, salutem plurimam dicit.

Religionis nostræ Hierosolymitanæ studio atque obseruantia impulsus, princeps illustrissime, non potui iussis tuis, dum admiratus in Vrbe ageres, promptissimus non obtemperare. Nobilis item vir Philippus Prouanus, vices nunc in Vrbe gerens, adhortatus vehementer est, ad idque ab ipso omne auxilium ac fauor mihi præstitus est, vt onus orandi pro religionis nostræ decore, Lateranensis

Synodi sessione octaua, adspirante Leone decimo pontifice maximo, subirem. Quod etsi arduum ac meis humeris impar esset, qua tamen potui sedulitate ac cura absolui. In quo orandi munere, vt in omnibus nostrae religionis negotiis, reuerendissimus cardinalis Iulius Medices, nostri ordinis ingens praesidium, mihi opem & fauorem impendit, tamquam is, qui de religione nostra semper esse optime meritus censeretur, existimaui hos nostros qualescumque labores tibi esse destinandos, vt de his te omnibus, quae pro religione nostra in ipsa Synodo, in qua Christianae reipublicae decus ac splendor maxime effulgit, recensuerim, facerem certiozem. At hoc vnum ingenue fateor, si quando illius loci amplitudinem dignitatemque animo voluerem, atque onus iniunctum nobis considerarem, totus equidem algebam, & cor atque animus quodam metu perculsus me ab incepto plurimum deterrebant. Ac perquam libenter hanc orandi arduam atque difficilem prouinciam detrectassem, nisi fuisset mihi & religioni & celsitudini tuae morem gerendi incredibilis cupido. Id etiam praestiti, ne inter commilitones viderer profusus inutilis, qui licet corpore aliquando seruire nequiueroim, at ingenii atque animi opibus, ac quantulocumque valui ingenio, religioni nostrae non defui. Gaudeoque mirum in modum, si quid eiusdem causa facio, nihilque animo gratius quam de religione aliquid mereri. Tuae etiam praestantiae esse significandum putauit, quemadmodum ab ipso summo pontifice ceptum est agi de vnione ecclesiae, eiusque reformatione, ac de pace inter Christianos principes facienda, & de expeditione aduersus Turcas suscipienda: & ad haec omnia ab eodem Leone vehementer incumbitur. Quamobrem sperandum ab his plurimum est, qui duro subsunt Turcarum imperio, atque ab illis pariter qui Turcis finitimi eorum semper arma formidant, Leone pontifice maximo annitente, imminutum iri Turcarum imperium, atque ab eorum immanitate ac barbarie ereptum iri saltem populos, quos septuaginta ab hinc annis suo adiecerunt imperio. Quod si in oratione mea vim, vbertatem atque elegantiam desideres, ingenii mei tenuitati precor adscribas. Non equidem spe quaestus aut gloriae ad id muneris obeundum

ANNO
CHRISTI
1513.

commotus fui, sed vt re, qua aliquid valerem, me nostra religioni non incommodum ac prorsus inutilem exhiberem, cuius ab ineunte aetate obseruantissimus semper fui. Tuæ quoque præstantiæ ante istam ad principatum electionem deditissimus fui, semperque magnopere colui ac sum veneratus, quasi animus præfagiret, te quandoque hunc tam altum, tamque tuis meritis dignum honorem esse assecuturum. Quanto fuerim de hac tua electione gaudio affectus, nullis possim consequi verbis. Et quo id præ me declararem aliqua in re, libentissime mihi tuo nomine iniunctam suscepi apud Leonem decimum orandi prouinciam: quamque apud illum habui orationem, alteri in Lateranensi Concilio habitæ subnectendam curauit, ac simul imprimendam, tuæque celsitudini esse transmittendam aut destinandam censui: quamquam nos minime præterit, hanc talem non esse, qualem tuæ singulares diuinæque virtutes merebantur. Priuilegia autem nostra, indulta constitutionesque ab aliis pontificibus concessa, benignissimus Leo decimus pontifex maximus humanissime confirmauit, atque magnopere auxit, perpetuoque robore muniuit. Superest, princeps illustrissime, vt seruuli tui Ioannis Baptistæ sinceræ mentis atque animi obsequium, absolutumque tanto ingenii discrimine susceptum onus solita benignitate suscipias; & qui tuæ exaltationi gloriosissimæ, a qua semper beneficiis sum innumeris affectus, deditissimus semper extiti, quasi nunc aucto seruitutis vinculo, sub tuo vt præsidio sim peto, ac vehementissime precor, tuæque illustrissimæ dominationi me totum trado atque addico. Vale.

Romæ Kalendis Aprilis 1513.

Oratio Ioannis Baptistæ Garghæ Senensis, equitis Hierosolymitani, habita apud Leonem decimum pontificem maximum ac Lateranense Concilium in sessione octaua, decimoquarto Kalendas Ianuarias, millesimo quingentesimo decimotertio.

Veni sancte Spiritus, omnium tuo amore corda fidelium comple, & in me tuæ virtutis ignem accende, vt tam arduum hodie inceptum te aspirante exequi valeam.

Cum, pater beatissime, vosque Christianæ religionis fulgentissima sidera, onus orandi in hoc tam augusto con-

fessu mihi minus experto fuisset iniunctum, diu mentere-
 uolui, quam meis id impar viribus foret. Nam tum inge-
 nii imbecillitas, tenuisque dicendi copia mihi silentium in-
 dicere videbantur, tum coram tanto pontifice ac sacro-
 sancta Synodo Lateranensi verba facturus, verebar, ne in
 dicendo obmutescerem. Et id acrius me vexabat, quia
 idem grauissimis ac maximis oratoribus & philosophis ali-
 quando euenisse compertum habeo. Quod ego animo
 complectens, huius ornatissimi & sacerrimi loci amplitu-
 dinem maiestatemque merito expauescebam. Sed cum
 plane, pater sanctissime, tuæ serenitas frontis, atque ani-
 mi benignitas, singularisque tantorum patrum humanitas
 me ita recrearet atque reficeret, vt obire munus mihi de-
 legatum non dubitarem, ad quod huius etiam præcipui
 temporis obseruantia me hortabatur: quare audentiori a-
 nimo hoc tam eminens suggestum, vnde totus fere terra-
 rum orbis conspicitur, ascendi. Confusus igitur omni-
 potentis Dei & intemeratæ Virginis, diuique Ioannis Bapti-
 stæ nostri fautoris auxilio, tuaque, pater beatissime, me
 hortante innata clementia, cum de Christi militia, tum de
 sancta Synodo breuibus perstringam. De Christi militia in
 primis dicere, nostrum est institutum, cui ille operam dat,
 qui magnæ & supernæ militiæ cælestis est cupidus & Chri-
 sto semper hærare desiderat, quique illius diuinæ vocis non
 otiosus auditor est: *Si quis meus*, inquit, *minister est, me sequa-*
tur. & ubi ego sum, illic & minister meus erit. Christus autem
 in cælis est: illuc igitur nos cursum dirigere decet. Nemo
 terrenæ consuetudinis, caducæque dilectionis remini-
 scatur. nam qui huic Christi militiæ accingitur, non sibi
 domum construere, non possessiones comparare debet.
 Escas enim regias habet, & imperatoris annona fruitur.
 Mansio autem in castris est: vbi si mors Christo bellante
 contingat, gloriosa est. Vincentes enim dona regalia & ho-
 nores quam maximos adipiscuntur. Et licet vita in præliis
 laboriosa sit, in pace tamen splendida & honorata transigi-
 tur. Christi autem militum arma, non lorica, non clypeus,
 non gladius, sed pietas, religio, probitas, innocentia & ca-
 stitas sunt. Non cedat armatæ mentis constantia terroribus
 inimicorum. nam nisi quis strenue pugnaverit, non coro-
 nabitur. Nihil autem est nequius, nihil crudelius nostro

Ioan. 11.

2. Tim. 2.

ANNO
CHRISTI
1915

ANNO
CHRISTI
1513.

hoste, qui in cælo bellum, in terris fraudem & odium inter primos fratres excitauit. Et is in omni nostro opere sua tendit retia. Et ne multis vos remorer, omnia mundi mala sua sunt prauitate commissa. Et cum mens humana variis huius mundi illecebris deuiçta sit, & laborem fugiat, voluptatem vero sequatur, prauisque resistere desideriis ægre ferat, nos sic Apostolus hortatur: *Induite vos armaturam si-* Ephes. 6.
dei, vt aduersus diaboli insidias stare possitis. Victorem Christum regem sequamur, qui nos vult victoriæ suæ habere participes. Crux illius nostra est victoria, cuius patibulum noster est triumphus. Terra non nobis patria est, sed cælum nos ciues & incolas expectat. Vbi hæc vtinam verba Domini audiamus: *Euge, inquit, serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.* Euge, inquam, Matth. 25.
miles strenue, imitator Domini tui & regis æterni comes, dignis & optatis remuneraberis præmiis. O salutifera & præ omnibus expetenda Christi militia, in qua certa & preciosissima sunt trophæa, quibus tot martyres ac beati patres cælesti imperio gloriantur, ac perpetua pace quiescunt. Licet paruulus ex collo pendeat nepos, licet sparso crine & scissis vestibus vbera mater ostendat, quibus te nutriuit; licet in limine pater iaceat, per calcatum perge patrem; crudelitas ista pietas est; & siccis oculis ad crucis vexillum euola. Gladium tenet hostis, vt nos perimat. Nec de matris lacrymis est cogitandum, nec propter patrem Christi militia est deferenda, cui etiam Saluatoris causâ vitam debemus. Huic Christi militiæ, Leo X. pontifex maxime, a summo Deo inuictus vexillifer præfectus fuisti, tibi que ille ligandi & soluendi potestatem dedit. Tu in spe- Matth. 16.
cula Domini peruigil fortiter adstans, cuncta in rectum tramitem rediges. Tibi ergo omnium ecclesiarum præsides & totius orbis Christiani principes parere affectant. O quam diuina & salutifera fuit hæc tua ad summi pontificatus apicem assumptio, a quo pro pacando statu Christiani populi, qui tot sceleribus, rapinis & seditionibus permiscebatur, ad salutiferam huius cœptæ sanctæ Synodi curam deuentum est: cui rei quantum nobilissimæ tuæ familiæ Medices nomen consonum sit, clare constat. Tu namque optimus pastor, tu salutifer medicus infirmitati Christianæ religionis cælitus datus es. Tua enim cura, tua tutela, so-

lertia, probitate atque virtute grex Domini egebat, vt ab imminenti capitali exitio liberaretur, vt pristinae sanitati abs te vero eruditissimoque medico restitueretur. Ad quam rem sola Synodus hac erit veluti quoddam Mithridaticum antidotum. In Synodis quoniam solita plerumque est mater ecclesia salubria remedia providere, si quando nocendi cupiditas, vlciscendi crudelitas, implacabilis animus & feritas rebellandi suo in populo oriebatur. Nunc impius lucri furor, ac effrenis cupido, iraque praecipua atque immanis libido, quae succensas agit mentes, honestatis fines effregerant, & omnis denique scelerum labes in mundum irreperat. Mores vero & instituta maiorum, pro lege tenenda, spreta iacebant: prauaricatores diuinarum legum, & ecclesiasticarum consuetudinum contemptores impune ceruicibus elatis incedebant. Abusus vero & deprauata voluntas, vbi semel coeperant, in dies duriores efficiebantur: & animus sceleribus adstrictus non facile ab eis diuelli poterat. Quae omnia ab hac sanctissima Synodo sincero examine penduntur. O saluberrimam medicinam omnibus consulentem, omnia tumentia comprimentem, omnia tabescentia reficientem, omnia superuacanea refecantem, omniaque deprauata corrigentem! Hanc reges principesque meditabantur, hanc populi omnes efflagitabant, hanc senes, iuuenes, cunctique Christiani cupere videbantur, quibus tacitum Deus desiderium huiusmodi inspirabat. Et his omnibus tu solus, pater beatissime, satisfacies, qui hunc tantorum patrum in tui tam fausto pontificatus initio coetum hanc in aedem Lateranensem coegisti, vbi illa duo Petri & Pauli preciosissima capita reposita venerantur, quae hic totius Christianae reipublicae imperium, tribunal & decus posuerunt. Et cum ab omnibus Synodis Lateranensibus semper ingens ipsi ecclesiae adiumentum & utilitas praestita sit, haec mirum in modum recte prospiciet, a qua omnis sua salus atque quies pendet: quae quantum Synodali auxilio egeret, nullus est qui nesciat. Qua de re, pater sanctissime, inter ea quae abs te praclarissime gesta gerendaque sunt, hanc sanctam Synodum, rem adeo arduam & his temporibus opportunam, prosequi persancte decreuisti. Ab hac enim religiosi vrbani que mores instaurati erunt, & flagitia quae diuinum examen notauerit,

ANNO
CHRISTI
1553.

coercebuntur, in qua sola animorum sinceritas & religionis amor cuncta pensabit. Quibus sic gestis, caelestes irae futura temporum felicitate expiatae videbuntur. Aurea nempe te aetas regnante incipiet, & iustitia de caelo lapsa in terras redibit. Tu literarum virtutumque omnium exoptatum praesidium diuinitus datus es, a quo cuique sua praemia tribuentur. Nunc siderum caelestis omnium harmonia tibi Christi vicario applaudit, & cunctorum hominum pectora incredibili de tua summa felicitate gaudio perfunduntur, & sub te pastore optimo omnis exultat populus, a quo pacem, concordiam & tranquillitatem expectat, quas omnis iam homo optat, cupit, amat & vult. Et cum pacis amica ipsa sit iustitia, & se inuicem oscu-
Psal. 84.
lentur, ea etiam summa in te conspicitur. Tu igitur pacis donator & iustitiae defensor diceris, a quibus immortalitate donaberis. Quid est enim quod principem melius praedicet, quam quietus populus, concors senatus, & tota respublica morum honestate insignita? O pacis dulce nomen, a qua tranquilla libertas, mentis serenitas, simplicitas cordis, vinculum amoris, & confortium caritatis gignitur. Haec simultates tollit, bella compefcit, iras comprimit, superbos calcit, humiles amat, discordes sedat, inimicos pacat, cunctisque est placida. Quamobrem antistes maxime, vosque Christianae religionis firmissimae columnae, & militiae Christi summi duces, qui in tanta horum temporum expectatione in sacerrimum hoc templum conuenistis, & fluctuanti summis Petri nauiculae procellis opem tulistis, maxima & perenni laude estis digni, & caeleste stipendium vobis dabit Deus, si hoc tam salutiferum sanctumque Concilium sanctae matri ecclesiae profuturum, cui libertatis decorem restituet, & suo populo mores viuendi religiosius praecipiet, toto pectore amplectemini, & faciles coepto operi fauebitis, in quo vestra erga ipsam ecclesiam bonorum pietas filiorum, & Christianae reipublicae ciuium verus amor conspicietur. Ecce enim nunc tempus, quo corporis otium, mentis ignauia expellenda est. Ecce tempus, quo in armorum caelestium terrestriumque meditatione, cordis sinceritas, animi magnitudo, viresque corporis pro republica Christiana exercendae sunt. Verum cum haec militia nostra diui Ioannis Baptistae assiduis Tur-

carum incurfibus femper fuerit obuia, & de ipsis quamplu-
 rimasiam victorias meritosque triumphos obtinuerit, tum
 a fummis pontificibus, tum a fanctis Conciliis, maxime a
 cunctis Lateranenfibus, miris fauoribus & priuilegiis affi-
 ci, & variis ftipendiis commilitonibus noftris conceffis,
 multisque beneficiis donari meruit, quæ recensendo, nimis
 proluxa foret oratio. Itaque, pater beatiffime, & tu ranto-
 rum patrum fplendidiffime cœtus, qui in hoc templum
 conuocatus fuifti, cui diuus ille Ioannes Baptifta noftri Sal-
 uatoris præcurfor præfidet, qui fummus patriæ tuæ Floren-
 tiæ, vrbisque Rhodi, & Hierofolymitani ordinis patronus
 exiftit, cuiusque olim nomine vocari non parum lætabaris,
 quemque ante alios omnes colere confueuifti, toto tibi pe-
 ctore & imis fenfibus hanc fuam Rhodiensem religionem,
 & prætantiffimum Rhodiorum principem, qui Christianæ
 fidei defensor eft acerrimus, cum toto populo, & hos
 fedulo tibi aftantes noftros commilitones commendamus,
 vt non folum nofter ordo in fuis priuilegiis & conftitutio-
 nibus ab hac fancta Synodo confirmetur, fed etiam augea-
 tur. Scis enim, pater beatiffime, & tu Lateranenfis Synode,
 Rhodon infulam ab omnibus laudatam, atq; opportuniffi-
 mam femper ad res gerendas effe iudicatam. Nam Rhodos
 noftra adiacet Afia, qua maxime Afia in mare noftrum ex-
 currit: hinc in Syriam & in Ægyptum commodiffima eft
 nauigatio, hinc in mare Afaticum, Hellespontum, Pro-
 pontida ac Pontum commodiffime foluitur, & rebus naua-
 libus atque clafficis ea ciuitas femper polluit. Quamobrem
 Rhodiorum amicitiam femper Romani magnificerunt,
 eorumque ad multa bella vfi funt opera. Quare arcis ac rei
 Christianæ propugnaculi curâ tibi, pontifex maxime, non
 in poftremis effe habendam arbitror, ac danda eft opera,
 vt quemadmodum eam foli fuiffe urbem confecratam tra-
 dunt, ac nullo die, quamuis nubilo ac pluuio, folem in ea
 non illuxiffe: danda eft, inquam, opera, vt ea infula vero fo-
 li, hoc eft, Chrifto femper fit facra, ac femper verum folem
 colat, in eaque femper illucefcet. Tu nos igitur fauore &
 clementia protegas, quo alacrius ea pro republica Christiana
 contra infideles egredi valeat, qui rabido & truci animo
 femper contra Rhodiense præfidium inhiant, & vſque ſub
 diui Ioannis Baptiftæ auxilio copiæ Hierofolymitanæ mili-
 tia,

ANNO
CHRISTI
1519.

tiæ, eorumque crudelibus ausis fortiter resistunt, & fero-
ces animos innumeris præliis compefcunt. Nam nec prin-
cipes nostri, nec commilitones certa vitæ discrimina subire
vnquam recusant, nec recusarunt, ne illa Christianæ rei-
publicæ firma Rhodiorum propugnacula in Turcarum di-
tionem redigerentur. Arx enim illa est expultrix sæuissi-
morum hostium, qui semper vestras vrbes & imperia inua-
dere, & religionem nostram funditus euertere student. Et
vt iam per literas præteritis mensibus, pater sanctissime, ti-
bi illinc a nostris significatum fuit, Sultan Selim sectæ Ma-
humetanæ immitem tyrannum classẽ ingentem para-
uisse, & innumeras copias contra Christi fideles & Rho-
di insulæ milites & incolas contraxisse, & tantam tormen-
torum vim, quantam nullus vnquam, ad id bellum in-
stituisse exploratum habuimus, qui illinc postmodum se-
motis castris alio contra orthodoxæ fidei cultores impe-
tum fecerunt, vbi multas clades & vrbium euersiones in-
ferre conati sunt. Et nuperrime cum quieturum esse illum
speraremus, per alteras a nostris sanctitati tuæ significa-
tum est, in eisdem belli apparatus ingenti studio, summa-
que celeritate incumbere. Et cum nihil maiori odio pro-
sequantur quam Rhodum, ei multo magis in posterum
timendum est, cui nunquam minari desistunt. Necessẽ igi-
tur est, vt principibus Christianis accersitis, & tuis in san-
cta dispersis ouibus septa collectis, quo vnum sit ouile, sic Iam. 10.
ut vnus est pastor, cui pacifice & quiete præcipias, vt abs
te magnanimo duce & vexillifero, tua animi sinceritate,
mirabili sapientia, cælestique virtute aduersus hanc infi-
delium potentiam bellum suscipiatur. Expergiscimini er-
go, expergiscimini tandem Christiani principes, & labanti
ecclesiæ auxilium afferte, & sub Leone felicissimo pastore,
inuictoque duce, de bello Turcis inferendo in medium
consulte, nec vltius patiamini nostri redemptoris sepul-
crum, & Constantinopolim nouam Romam sub Tur-
carum imperio detineri, & tantam pestem atque perni-
ciem aduersus Christianos populos diutius sæuire. Sed re-
ligionem vestram propius respiciatis, quam colere & auge-
re vestri imperii & regni interest. Cuius rei fidissimum
vobis Romanorum exemplum propono, quorum rei-
publicæ splendor semper emicuit; dum religionem præ-

cunctis rebus obseruarunt. His enim non solum seruandæ, sed etiam amplificandæ religionis studium fuit: quam si quis contempisset, non immeritas diuinæ ultioni pœnas dabat. Ne miremini igitur, si tot infortunia Christianis rebus acciderunt. Rara enim inter principes Christianos concordia hæctenus fuit. Qui cum debuissent vnanimis salutaræ contra infideles expeditioni consulere & opem ferre, bella eis gerere magis placuit, quæ nullos honestos meritosque triumphos habitura essent; & religionem conseruare atque defendere contempserunt. Deponite nunc, deponite Christiani principes hanc tarditatem atque segnitiam, & ad vindicandam Christianam rempublicam ab atrocissimorum hostium seruitute accurratis, & insulæ Rhodo opem afferte, quæ (quod Deus auertat) si expugnaretur, vae, vae Christianis vrbibus & imperiis. Præstate igitur auxilium. Nam quid magis vos decet, quam non solum pecunias atque vires omnes pro Christi nomine & gloria exponere, sed etiam vosmet deuouere, vt vita sui æterna valeatis? Hac enim conditione gignimur, vt generati nos Deo iusta & debita obsequia præbeamus. Viriliter ergo agite, probati principes, currite fortiter cursum hunc felicissimum, & certate bonum certamen, vt æterna præmia consequamini. At P. C. cui Christianæ religionis habenæ traditæ sunt, hæc te cura, hoc te desiderium tangat: hæc te victoria, hic te triumphus expectat maximus, qui nullo sæculo aboleri poterit. Magni enim & ingenii diuini est, magna aggredi, atque ea moliri, quæ non minus meriti quam gloriæ sint paritura. Iacet desolata Asia, iacet Africa, iacet Ægyptus, ac bona Europæ pars deserta, abiecta, sine lege, sine moribus, sine vlllo Christianæ religionis consortio. Vbi tot ciuitates, tot populi, tot imperatores, reges, principes cultu veræ fidei & armorum vsu præstantissimi, vbi tot celeberrima Christi & sanctorum templa in crudelissimam iam Turcarum & barbarorum ditionem deuenerunt, a quibus acceptas clades, euerfiones contumeliaeque non est huius temporis recensere, cum iam omnibus notæ sint atque testatæ, & cum tot iam annos nihil aliud audiamus quam excidia alia super alia Christianorum. Quid quod Tyrrenum mare toties infestant, & (quod pudet referre) ad litora vsque Romani agri prædatum venerunt? Sed hæc loca tam

ANNO
CHRISTI
1513.

efferata, barbara, sine fide, sine Deo, tam diu in potestate infidelium esse, ac non tam regi, quam deuastari passi sunt principes Christiani, dum quæ sua sunt quærunt, non quæ Iesu Christi: dum quisque luxui, simulatibus, otio indulget; dum Romanum pontificem toties acclamantem, rabidos lupos gregem Domini inuasisse, non audiunt. Atqui non tanta esset rerum iactura fragilium, nisi cum his innumeræ quoque animæ fidelium deperirent, quæ partim metu, partim labefactata religione, quasi plantæ incultæ sensim in dies a fide deficiunt. Huc, pontifex maxime Leo, animum te decet aduertere, aduersus horum rabiem, composita inter Christianos pace, confurgere, exercitum in ea loca traicere, illatas ab hostibus iniurias vlcisci, ad tantum decus, tantam gloriam ante alios euolare. Crux Christi in aciem pro vexillo prodibit, dux agminis sui præcedet omnipotens: insultabitur vndique eorum capitibus, tamquam parieti inclinato & maceriæ depulsæ. Persequeris & comprehendes illos, & non conuerteris, donec deficiant. Sed sine te, Deus, miseri quid sumus? aut quo recidunt conatus nostri? Cogitat iam bonus pastor vicarius tuus, cogitat, inquam, in veram sanctamque sponsæ tuæ vnionem, eiufque reformationem incumbere, & populi tui in angulum redactas seruare reliquias, amissa recuperare, fines ecclesiæ propagare. At scriptum est, quod reprobos cogitationes populorum, & reprobos consilia principum. Parentes ergo ad vnum putemus fideles principes, ituros in hostes tuos Christianos omnes: paratam putemus esse classem, instructam aciem: nisi tu Deus exercituum adiuues, nostris his cogitationibus, his consiliis præsens assistas, adspires, faueas: nisi denique custodieris ciuitatem, frustra vigilant qui custodiunt eam. Tibi ergo regi regum & Domino dominantium preces soli fundendæ sunt. Ne memineris iniquitatum nostrarum. Exurge, & dissipentur inimici tui: vindica sanguinem iustorum tuorum, qui effusus est. Erue de manu canum vnicam sponsam tuam, labanti tuæ religioni porrigito dexteram. Leoni pontifici maximo, quem ad pascendas oues tuas vnum præ omnibus elegisti, mitte auxilium de sancto tuo, vt pacatis Christianorum animis, in hoc tam sanctum, tam necessariû, tamque ecclesiæ tuæ vtile & expediens opus toto, vt aiunt, pectore incumbere, illud

feliciter absolueret te duce valeat, qui viuis & regnas in
 sæcula. Dixi.

SESSIO IX.

ANNO a natiuitate Domini 1514. indictione secunda, die
 vero Veneris quinta mensis Maii, pontificatus sanctif-
 simi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diui-
 na prouidentia papæ X. anno secundo, fuit celebrata nona
 sessio generalis Concilii in ecclesia Lateranensi in loco so-
 lito mane hora Tertiarum. In qua fuit præfens præfatus
 sanctissimus dominus noster dominus Leo papa X. indutus
 vestibus pontificalibus, sedens in thalamo consueto. Fue-
 runt præfentes infra scripti reuerendissimi domini cardina-
 les, patriarchæ, archiepiscopi, episcopi, abbates & magi-
 stri generales ordinum, & oratores principum, & quam-
 plures illustrissimi, domini, & alii doctores & nobiles in
 copiosa multitudine.

Episcopi cardinales.

Reuerendissimus dominus Raphael Ostiensis.
 Reuerendissimus dominus Bernardinus Sabinensis.
 Reuerendissimus dominus Dominicus Portuensis.
 Reuerendissimus dominus Iacobus Albanensis.
 Reuerendissimus dominus Franciscus Tiburtinensis.
 Reuerendissimus dominus Marcus Prænестinus.

Presbyteri cardinales.

Reuerendissimus dominus Franciscus tituli sanctorum Ioannis &
 Pauli, Surrentinus.
 Reuerendissimus dominus Nicolaus tituli sanctæ Priscæ, de Flisco.
 Reuerendissimus dominus Hadrianus tituli sancti Chrylogoni.
 Reuerendissimus dominus Leonardus tituli sanctæ Sufannæ, Agen-
 nensis.
 Reuerendissimus dominus Christophorus sanctæ Praxedis.
 Reuerendissimus dominus Antonius tituli S. Vitalis, Sipontinus.
 Reuerendissimus dominus Petrus tituli sancti Eusebii, Anconitanus.
 Reuerendissimus dominus Bandinellus tituli S. Sabinæ, de Saulis.
 Reuerendissimus dominus Laurentius tituli sanctorum quatuor Co-
 ronatorum.

Diaconi cardinales.

Reuerendissimus dominus Fridericus de sancto Seuerino, sancti An-
 geli.
 Reuerendissimus dominus Hippolytus sanctæ Lucie in Silice.
 Reuerendissimus dominus Alexander sancti Eustachii, Farnesius.
 Reuerendissimus dominus Ludouicus sanctæ Mariæ in Cosmedin,
 de Aragonia.